

שמרו דדרשו

(ד"ה א' כ"ח ח')

בענין נרות שבת ויו"ט

- < מתי ואיפה להלית
- < לין אורחים ובחורים
- < קבלת שבת עם ההלכה

Issue 63

A publication of K'hal Adath Jeshurun of Monsey

ט"ו כסלו תשפ"ו

Moshe Rabeinu instituted that the laws of each of the three Regalim (Pesach, Shavuot, Sukkos) should be discussed thirty days before the onset of the Yom Tov. This thirty day preparation does not apply to Purim and Chanukah, although they each have their own respective laws¹. This certainly does not preclude the discussion of these Halachos prior to Chanukah, especially since the laws pertaining to kindling the Neiros Chanukah are quite intricate and elaborate. These Halachos will be discussed in the next issue. In this issue we will discuss some of the laws of Neiros Shabbos, many of which are at least partially related to the Dinim of Chanukah².

Shabbos Candles The Mitzva to light candles prior to the onset of Shabbos is, according to some Rishonim, a Mitzva D'oraysah or at least a stronger obligation than an ordinary Mitzva Midrabanan³. Several Pesukim are cited as hinting to this Mitzva⁴. The Rambam and others argue that this Mitzva is only Midrabanan⁵. In general, the tasks that we perform for Shabbos fall under one of two categories: Oneg Shabbos – enjoying Shabbos, or Kovod Shabbos – honoring the day of Shabbos. The lighting of the Shabbos candles is unique in the sense that it embodies both of these concepts simultaneously, since its purpose is both to honor and to enjoy Shabbos with their light⁶. The Gemara states that the Neiros Shabbos also prevent conflict, since a well-lit house prevents the strife and conflict that can occur when one is stumbling in the dark. For this reason, purchasing Neiros Shabbos takes precedence over other purchases, even wine for Kiddush⁷.

The Shulchan Aruch writes that both men and women are obligated to light candles in their home in honor of Shabbos, but women are "more commanded"⁸. The weight of this Mitzva falls upon the women for two reasons: 1) Women are generally the ones busy with the household preparations and are more readily available for this task⁹. 2) Chava extinguished "the light of the world" when she gave Adam to eat from the Eitz Hadaas, bringing death to the world. In order to atone for this, women are commanded to bring light to Shabbos with the Neiros Shabbos¹⁰.

If the husband wishes to light the Neiros instead of his wife, the wife has the right to refuse¹¹. In the other rooms of the house, other than the area used for eating, the husband should light Neiros (or electric lights, see below), in order to participate in the Mitzva of Hadlokas Neiros Shabbos¹². If the wife is not home, the husband lights all the Neiros, taking precedence over anyone else, even a daughter¹³. If neither parent is home, a sister takes precedence in lighting over a brother, if she is over Bas Mitzva, since the second reason (above) applies to her¹⁴. On the first Shabbos after a woman has given birth, some say

¹ תוס' מגילה ד ע"א ד"ה מאי איריא, עמ"ש בגמ' בענין דורשין בענין של יום בפורים, דמקשה הגמ' "מאי איריא פורים אפילו יו"ט נמי", וכתבו ע"ז דה"פ מאי איריא פורים דאין דורשין בו מקודם לכן ל' יום דמשום הכי לידרוש בו ביום, אפילו בי"ט דדרשין ל' יום לפני ואפילו הכי דורשין בו ביום כדתיניא (שם לב.) וידבר משה את מועדי ה' וכו'. ועמ"ש בזה בשו"ת משנה הלכות חי"א ס' תקמ"ז.

² וכבר קדמו היראים מצוה ק' (דפו"י, ס' תכ"ט בדפו"ח) וז"ל, נר חנוכה אע"פ שהיא מצוה מדרבנן ומצות דרבנן שאין לה אבות לא באנו למצוה כללנוה עם נר שבת אגב שיטפא, ע"ש.

³ ע' ביראים שם וז"ל, מה"מ אריב"ל אמר קרא וידעת כי שלום אהליך זה הנר שהאורה שלום בבית, ועד דלא אתא ישעיהו גמרא גמירי ליה ואסמכוה אקרא כדאמרין בזבחים וכו'. ומשמע מדבריו דכמו לענין איסור ערל לעבודת ביהמ"ק דבעצם הוה איסור מן התורה, ומ"מ עד יחזקאל גמרא גמירי לה ורק יחזקאל אסמכוה אקרא. ה"ה נמי לענין נרות שבת. וע' מש"כ בזה הגרי"פ בביאורו על הרס"ג. וע' פמ"ג או"ח ס' רס"ד סק"א במשב"ז, שדן אם כבוד ועונג הם מה"ת או מד"ס, ע"ש.

⁴ ע' בעה"ט עה"ת ריש פ' תצוה, ת' בגימטריא "נשים" וכאילו כתוב "נשים צוה" - רמז להדלקת הנר לנשים. וע' במדרש אבכיר (דברים ח' ט"ז) "למען ענותך" מכאן רמז להדלקת נר שבת, וע' בתורה תמימה שם מש"כ לבאר בזה.

⁵ רמב"ם (הל' שבת פ"ל ה"א), ד' דברים נאמרו בשבת שנים מן התורה ושנים מדברי סופרים והן מפורשין על ידי הנביאים, שבתורה זכור ושומר, ושנתפרשו על ידי הנביאים כבוד ועונג שני (ישעיהו נ"ח) וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכבוד. וכתב ה"ה שהדלקת הנר בכלל כבוד שבת. (ובפ"ה ה"א כ' שהיא בכלל עונג, וע' בסמוך).

⁶ בערוה"ש ס' רס"ג ס"ב כ' שנו במקום הסעודה הוה מכבוד שבת ובשאר חדרים מעונג שבת. ובבית הלוי ח"א ס"א, ובתוס' שבת ס' רס"ג סק"א כתבו להיפך. וע' שו"ת אז נדברו ח"ט ס"א – ב'. וע' בחי' הגר"ח מבריסק על הש"ס בהשמטות בסוף הספר בשם בנו הגרי"ז דבחיוב הדלקה יש ב' דינים – עונג וכבוד, דכבוד שייך רק קודם שבת ועונג רק אחר התחלתה (ע' ביאור הגר"א ס' תקכ"ט ס"א ד"ה שזהו), וכ"כ הגר"ר צדוק הכהן בס' פרי צדיק על בראשית, ע"ש. וע' קובץ הפרדס שנה ס"ז חוברת ו' עמ' 14.

⁷ שבת כג ע"ב, אמר רבא, פשיטא לי: נר ביתו ונר חנוכה - נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו. נר ביתו וקידוש היום - נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו. וע' מ"ב ס' רס"ג סק"ט, דמ"מ פת לאכילה קודמת לנרות שבת. וע' בהלכות קטנות ח"ב ס' קפ"א דיתכן שאפי' נר של ימות החול קודמת לנרות שבת כיון דאין חילוק בין ליל שבת ללילי חול לענין באר שלום בית דשמה יכשל בעץ ואבן, ע"ש. ובאמת מדויק כן בלשון הגמ' "נר ביתו" ולא "נר שבת".

⁸ ס' רס"ג ס"ב – ג', רמב"ם פ"ה מהל' שבת ה"א.

⁹ שם.

¹⁰ טור בשם המדרש. וכ"ה מדרש תנחומא פ' מצוה סימן יז, ולמה נמסרו לאשה, אמר הקב"ה היא כתבה נרו של עולם, דכתבי נר אלהים נשמת אדם (משלי כ כז), לפיכך תשמור מצות נר, ע"ש.

¹¹ מ"ב שם ס"ק י"א.

¹² ע' מקור חיים (חו"ה) בקיצור הלכות ס' רס"ג, וקצה"ש ס' ע"ד בבדה"ש ס"ק י"א, שו"ע הרב סק"ה, ושש"כ פמ"ג ס"ו. ולא יברך על הדלקה זו, ע' ביה"ל ד"ה בחורים.

¹³ שו"ת באר שו"ת ח"ה ס' י"ז.

¹⁴ ס' שש"כ שם ס"ז ופמ"ה הערה ל"ד בשם הגרש"ז א"צ"ל.

that her husband should light the candles, even if she is home and capable of lighting¹⁵. The husband should also participate in this Mitzva on all other weeks by preparing the Neiros for lighting, including pre-lighting the wicks so that they will be easier to light afterwards¹⁶. The Chazon Ish said that this is not necessary with most of our types of wicks, since they are easily lit even without pre-lighting them¹⁷.

The Mechaber and the Rama dispute whether one may light Neiros Shabbos in a room that is already fully lit¹⁸. Hence, although the Rama permits lighting in this case, some Poskim suggest that one turn off the electric lights in the room prior to Hadlokas Neiros and only relight them afterwards¹⁹. Since the woman has already accepted Shabbos by lighting the Neiros, another member of the family should turn on the electric lights. If one doesn't wish to have the lights off during Hadlokas Neiros, one should at least turn off and on the lights once prior to Hadlokas Neiros, and have in mind that one is turning on the lights in honor of the Shabbos²⁰. In other areas of the house, where lighting is only necessary to prevent stumbling, any type of light is sufficient including outside light from the street or electric light²¹.

Guests All the members of the household are discharged from their obligation to light Neiros Shabbos with the lighting of the head of the household²². A guest that is partaking in the Friday night Seudah is, according to many Poskim, considered part of the household for this purpose²³. If he is not partaking in the meal and has his own designated room in the house, he should light Neiros in his room (with a Bracha). In this case, he cannot rely on the opinion of the Rama mentioned above and in order to make a Bracha, he must ascertain that the room will not have any other outside or electric light other than his Neiros²⁴. If he does not have a designated room in the house, if his wife is lighting at home, he does not need to light by his host²⁵. If he does not have a wife lighting at home, he must partake in the Hadlokas Neiros of the host by acquiring a portion in the Neiros²⁶.

A married couple that is staying in someone else's home should preferably light in the room designated for their use. If they wish to light in the dining area, it is then preferable that she light prior to the hostess since at that point she has not yet been included in the Neiros of the household²⁷. If the guest did not do so, she may still light in the dining area with a Bracha²⁸. The same would apply when lighting in a hotel: preferably one should light in his room, if not one may light in the dining area provided that the Neiros are close to the table he is eating at²⁹. One may certainly not light in the public lobby, since he derives no benefit whatsoever from lighting in such a place. Lighting in such a place with a Bracha may be considered a Bracha Levatala. This Halacha is often overlooked.

A Yeshiva should have someone who is eating in Yeshiva appointed to light Neiros for everyone in Yeshiva with candles that are jointly owned by all the students. The appointee should light with a Bracha in the dining area, thereby discharging the obligation of all the Bachurim³⁰. Each Bachur is also required to have some light in their personal dormitory room, either with a candle or from outside light, to prevent stumbling³¹. If a Bachur is eating out of Yeshiva and sleeping in Yeshiva, the laws of a guest would apply (see above).

The Neiros should be lit close enough to sunset that it is obvious that they were lit specifically in honor of Shabbos. Hence, one should preferably not light the Neiros before the Zman (18-20 minutes before Shkiah or 40 minutes in Yerushalayim³²), unless he accepts Shabbos at the same time³³. Even if one accepts Shabbos at the time of lighting, he may not light before

¹⁵ מג"א סק"ו, מ"ב סק"א, מט"מ, של"ה, ערוה"ש, ס' ברכת הבית שער מ"ה בשערי בינה, וכו"ה בקונ' אור ישראל (מאנסי) ח"א עמ' נ"ג בשם בעל שבת הלוי שליט"א. וע' שו"ת אז נדברו ח"ב ס' ד' אות ג' של דבזה"ז שהאשה כבר יורדת מהמטה בשבוע ראשונה יכולה יהיה להדליק בלי פקפוק, ודלא כהערה"ש שתלה דין זה הטומאה ולא בבריאות. (ובעצם בלא"ה צ"ע לשיטתו דהא פשוט שנדה יכולה לברך). וע' שו"ת שרגא המאיר ח"ו ס' נ"ד, ובאר משה ח"ח ס' ס"ו.
¹⁶ מג"א שם סק"ד, שו"ע הרב ס"ה בשם האריז"ל, ס' לחם מן השמים עמ' כ"ו, כולם כתבו רק שיכין הנרות ולא הזכירו ענין להבהבם ולחרכם קודם. ואדרבה בטור ס"ס רס"ד כ' "ונהגו הנשים" להדליק הפתילה ולכבותה, (והרמ"א ס"ט השמיט מילת "הנשים"). ובהגהות והערות להטור כ' שיש דפוסים שגורסים "האנשים", ע"ש ובפרישה אות י"ד.

¹⁷ אמרי יושר, מועד, בחלק פסקים ממרן החזו"א סי"ד, וע' בס' מועדים וזמנים ח"ו ס' צ"א. ולכאורה זה דלא כהמ"ב (ס' רס"ד ס"ק כ"ח) דגם בנרות שלנו עושין כן.

¹⁸ ע' שו"ע או"ח רס"ג ס"ח, ב' או ג' בעלי בתים אוכלים במקום א', י"א שכל אחד מברך על מנורה שלו, ויש מגמגם בדבר. ונכון לזיהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד. הגה: אבל אנו אין נוהגין כן. וביארו האחרונים דפליגי בענין תוספת אורה אם ראוי לברך עליו או לא.

¹⁹ ס' שש"כ פמ"ג סל"ד כדי לצאת גם דעת המחבר, וע' שו"ת רבבות אפרים ח"ג ס' קס"ב.

²⁰ שש"כ שם סל"ב, אולם ע' פנ"י שבת כ"ג ע"א ד"ה ועוד, דא"א הדלקה עושה מצוה בנרות שבת, ואפ"י אם דולקין כבר סגי.

²¹ קצוה"ש סק"א, שו"ת שבת הלוי ח"ה ס' ל"ב, שו"ת אז נדברו ח"ג ס"ג.

²² כ"מ מסתימת לשון הפוסקים.

²³ ע' ס' חובת הדר הל' נרות שבת הערה ל"ט, וכ"מ בשו"ע הרב ס"ט.

²⁴ כיון שאינו מדליק אלא מטעם שלא יכשל בעץ ואבן.

²⁵ שו"ע הרב ס"ט. ודוקא דאין לו חדר מיוחד לתשמישו, דאז נפטר בהדלקת בעה"ב לענין שלא יכשל, ולענין כבוד שבת סגי בהדלקת אשתו מנרות שלו.

²⁶ מ"ב סקל"ד. ולענין נרות חנוכה מבואר בשו"ת הרשב"א ח"א ס' תקמ"ב דמהני, וע' שעה"צ ס' תרע"ז אות ט' דצריך אחד מדרכי הקנינים ולא סגי באמירה לחוד.

²⁷ קונ' אור ישראל (מאנסי) ח"א עמ' ס"א, ע"פ דברי שו"ת רב פעלים שמתיר הבעל להדליק בברכה אם עושה כן קודם הדלקת אשתו.

²⁸ ע"ש בשם שו"ת שם ארי' או"ח ס' ט"ו, ובשו"ת רב פעלים שם.

²⁹ ע' שו"ת אז נדברו ח"ה ס"ו במפתחות, ושו"ת באר משה ח"א סי"ד, ושש"כ פמ"ה ס"ט.

³⁰ שו"ת אז נדברו ח"ה ס"ב, תשובות והנהגות ח"ב ס' קנ"ז.

³¹ כנ"ל לענין אורח.

³² בענין מנהג ירושלים, ע' קצוה"ש ס' ע"ג בבדה"ש סק"ד, כה"ח ס' רנ"ו סק"ה, שו"ת יב"א ח"ה ס' כ"א, רבבות אפרים ח"א ס' קפ"ב.

³³ מ"ב ס' רס"ג סק"כ.

Plag Hamincha (1¼ שעות זמניות before Shkiah)³⁴. Although a man may choose whether or not to accept Shabbos if he is lighting after the Zman (18 minutes before Shkiah – up until Shkiah itself when Shabbos begins regardless), a woman automatically accepts Shabbos by lighting the Neiros³⁵. For this reason, some Poskim state that after lighting the candles, a woman must carefully place the burning match on a plate and not extinguish it, since she has already accepted Shabbos and is forbidden to extinguish fire³⁶. Others say that Shabbos only begins after the Bracha³⁷.

There are several differing opinions as to when, if ever, may a woman light candles and stipulate that she is not accepting Shabbos³⁸. The Magen Avraham rules that only for a “necessity” may she do so³⁹. Other Poskim state that she may never do so unless she plans to accept Shabbos within approximately 10 minutes⁴⁰. One instance where this problem arises is when a woman wishes to Daven Kabbolas Shabbos at the Kosel and must travel by car after lighting Neiros. The experience of Davening at the Kosel cannot be validated as a “necessity”, and would not permit her to make such a stipulation. According to some Poskim, if the husband accepts Shabbos with the lighting of his wife, the wife may stipulate that she is not accepting Shabbos until later on⁴¹.

Since a woman accepts the day of Shabbos at the time of Hadlokas Neiros, she must Daven Mincha prior to lighting⁴². If she forgot to Daven Mincha prior to Hadlokas Neiros, she can make it up by Davening Maariv twice (as discussed in the previous issue)⁴³. She may ask another Jew or her husband to perform Melacha for her during this time⁴⁴. The converse however is not true; if the husband has accepted Shabbos, he may not ask his wife to perform Melacha for him, though he may ask others to do so⁴⁵.

If she forgot to light Neiros until after Shkiah, one may still ask a non-Jew to light the Neiros until nightfall⁴⁶. A Bracha should not be made on the Neiros lit by a non-Jew⁴⁷. A woman who did not light Neiros for Shabbos at all, must light an additional candle on all subsequent weeks of her life⁴⁸. If she merely lit less than the amount of candles she is accustomed to lighting, this “fine” does not apply⁴⁹. This Halacha does not apply to the Neiros of Yom Tov⁵⁰.

Chazal tell us: “One who is scrupulous to light Neiros properly will merit children that will become Torah scholars”⁵¹. The Rishonim dispute if this assurance refers to the Neiros of Shabbos or of Chanukah, or both⁵². May we all merit the fulfillment of this promise through the learning of the Halachos pertaining to Neiros Shabbos and Chanukah and their meticulous observance.

גוט שבת,
מאיר הלוי הלמן

³⁴ שו"ע שם ס"ד. וז"ל לדעת השו"ע, אבל בשו"ע הרב כ' שכשמדליק בעוד היום גדול (מפלג המנחה) צריך שיקבל השבת עם ההדלקה או סמוך לו, ואל"כ צריך שיכבנו ויחזור וידלקנו בשעת קבלת שבת, וכ"פ בדרך החיים ס' נ' ס"ג. וע' בהגה' רע"א ובמ"ב שחולק על דעה זו, ואין צריך לחזור ולהדליק בדיעבד, אבל לכתחילה ודאי אסור לעשות כן.

³⁵ שו"ע שם ס"י, כ' וז"ל, לבה"ג, כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה... וי"א שאם מתנה קודם שהדליקה שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו, מועיל. וי"א שאינו מועיל לה. ויש חולקים על בעל ה"ג ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית... הגה: והמנהג שאותה אשה המדלקת מקבלת שבת בהדלקה, אם לא שהתנה תחלה, ואפילו תנאי בלב סגי (מרדכי); אבל שאר בני הבית מותרין במלאכה עד ברכו.
³⁶ ע"ש בשו"ע שישליך הפתילה לארץ, ויש שכתבו שזה גם לדין שמברכות אחר ההדלקה, דההדלקה לחודי' מושך עלי' קדושת שבת, ע' קצוה"ש סק"ה, ושו"ת קנין תורה בהלכה ח"ב ס' מ"ט.

³⁷ ערוה"ש ס"ד, שו"ת משנה הלכות ח"ח ס' ל"א.

³⁸ מח' הבה"ג וש"ר בשו"ע כנ"ל הערה 35.

³⁹ מג"א סק"כ, מ"ב ס"ק מ"ד. וע' שו"ת חת"ס או"ח ס' ס"ה דמלאכות המותרות בבין השמשות מותרות גם אחר ההדלקה.

⁴⁰ שו"ע הרב ס"ז, דצריך שיקבל תוך כדי צליית דג קטן, ובקצוה"ש ס' ע"ד סק"ז כ' שהוא בערך עשר דקות.

⁴¹ שו"ע הרב שם, דמהני גם אם מקבל הבעל עליו את השבת במקום אשתו. וע' קו' אור ישראל (מאנסי) ח"ב עמ' קכ"ז שדן בזה בארוכה, ורצה להתיר לאשה ליכנס למכונית אחרי ההדלקה דאין היא עושה שום מלאכה, ומה שמרבין הבערת הדלק בשבילה (כמבואר לאיסור בשו"ת בית יצחק סוף חיו"ד במפתחות ס' ל"א) אינו איסור בכה"ג כיון דמותר לכתחילה לישראל לעשות מלאכה בשביל אחר שקיבל השבת (שו"ע ס"ו רס"ג). ומש"כ חת"ס (ליקוטי תשובות ס' צ"ז) דאסור משום עובדין דחול, וכ"כ בשו"ת פני יצחק ח"ה ס' א' – ג', ג"כ אין לחוש בכה"ג דשבות דעובדין דחול מותר בביהש"מ (ע' תהל"ד ס' רס"א סק"א) וכבר כתב חת"ס או"ח ס' ס"ה דשבות כזה מותר לאשה אחרי הדלק"ן. ומ"מ מסיק שם דיש להחמיר, ע"ש.

⁴² מ"ב שם סק"ג, וע' מש"כ בפ' חיי שרה בענין חיוב נשים להתפלל מנחה. וע' אג"מ או"ח ח"ד ס' ק"א. ובמ"ב ס' ק"ו סק"ד פסק שחייבין להתפלל שחרית ומנחה, וכדעת המגן גבורים והפרמ"ג שחלקו על המ"א, וע' בשעה"צ שם אות ה'. וכפ' הכה"ח ס' ע' אות א', וע' מש"כ ביחוד דעת ח"ג ס' ס"ז דאפילו אם בשחרית סגי בתפילה קצרה, במנחה דבדרך כלל יש פנאי חייבין בכל הנוסח.

⁴³ וע' שש"כ פמ"ג הערה ק"י בשם הגרש"א צ"ל, וע"ש שהסתפק אם יש לה חיוב להתפלל ערבית כדי להשלים או לא.

⁴⁴ שו"ע שם ס"ז, מ"ב ס"ק ס"ד.

⁴⁵ אג"מ ח"ג ס' ל"ח כיון שהיא קנוי' לו, נחשב כעבדו לדין זה, ויש חולקין ומתירין, ע' שו"ת שבט הלוי ח"ז ס' ל"ה.

⁴⁶ מ"ב ס' רס"ג ס"ק כ"א, ומותר רק עד סמוך לחשיכה, ע' ס' שמ"ב בביאור"ה ד"ה מותר.

⁴⁷ שם, שכל האחרונים תמהו על שיטת המהר"ש שמתיר גם לברך, והכריעו שאין לברך.

⁴⁸ רמ"א ס' רס"ג ס"א בשם מהר"ל, וע' במ"ב שיש מתירין להוסיף קצת שמן בנר, וה"ה להדליק עם נרות יותר גדולים.

⁴⁹ ע' ביאור"ה שם ודלא כהפמ"ג, וע' מנחת שבת מנחה חדשה ס' ע"ה ס"ד.

⁵⁰ שו"ת קנין תורה בהלכה ס' פ"ז.

⁵¹ שבת כג ע"ב, אמר רב הונא: הרגיל בנר - הויין ליה בני תלמידי חכמים, ופירש"י משום דכתיב "כי נר מצוה ותורה אור", ע"ש

⁵² ברש"י שם פ"י, על ידי נר מצוה דשבת וחנוכה - בא אור דתורה. וכ"כ הרי"ף וראבי"ה ח"א ס' ר'. אולם הבה"ג ס' ט' גר', "הרגיל בנר חנוכה", וכ"כ השבולי הלקט ס' קפ"ה, ובמ"מ פ"ד מהל' חנוכה ה"ב. ובס' העיתים ס' י"א הביא ב' הגרסאות. ובטור כ' רק "הרגיל בנר שבת וכו'".